

Pierwsza i druga fala

PRZEMYSŁAW WIŚNIEWSKI

Rzadko się zdarza, by w trzydziestu raptem dniach miesiąca działo się tak wiele, i to bardzo symbolicznie. Był to czas śmierci Starogo i narodziny Nowego. Tegoż miesiąca zmarli Piotr Fergusson Tepper i Piotr Blank. Przyszedł na świat Antoni Edward Fraenkel. Symbolika tej daty jest zdecydowanie głębsza, ukazując nam złożoność naszej historii i pewien fatalizm, którzy przeżyliśmy, i przeżywamy. Symbolika imienia Piotr też może mieć swoje znaczenie, bowiem imię to oznacza skałę, na której posadowiony ma być kościół – miejsce i symbol wiary.

Fala pierwsza

Tepper i Blank, obaj o apostołskim imieniu Piotr, byli przedstawicielami rodów bankierskich tak zwanej pierwszej fali. W trzech ostatnich dekadach XVIII wieku pojawiło się pokolenie młodych dynamicznych bankierów, finansistów i antreprenierów, którzy swymi kapitałami finansowali rozwój gospodarczy Rzeczypospolitej Obojga Narodów. Poznano smak kapitalizmu, jego zapierającego dech w piersiach dynamizm.

Piotr Fergusson Tepper był spadkobiercą fortuny wielkiego bankiera i kupca szkockiego pochodzenia, Piotra Teppera. Doprowadził wkrótce interesy do szczytowej formy, uzyskując miano największego bankiera Północy. Król Stanisław August Poniatowski był mu winien 11 milionów złotych polskich. Ogólnie majątek Teppera szacowano na około 60–65 milionów złotych polskich. Krach domów bankierskich wiosną 1793 r. nie ominął i jego. Strata oszczędności przez tych, którzy lokowali swe kapitały w jego banku, była zapewne jedną z przyczyn napaści tłumu na Pałac Tepperów przy ul. Miodowej w dniu 20 kwietnia 1794 r. Tłum zrabował wówczas wnętrze pałacu, a Tepper zraniony w głowę zmarł kilka dni później.

Piotr Blank (1742–12 IV 1797) pochodził z Francji. Do Warszawy przybył zapewne z Berlina. Wspólnie z Janem Dekertem prowadził przedsiębiorstwo tabacznicze, równocześnie dzierżawiąc krajową loterię. Przez jakiś czas wraz z Piotrem Tepperem pełnił funkcję kasjera króla Stanisława Augusta. W 1791 r. ofiarował państwu znaczny, bezprocentowy kredyt. W czasie insurekcji kościuszkowskiej wszedł w skład Departamentu Żywności przy Komisariacie Wojennym oraz Deputacji opracowującej projekt uzdrowienia gospodarki finansowej kraju. Krach finansowy, który objął większość domów bankierskich w Warszawie, szczęśliwie ominął Piotra Blanką.

Fala druga

25 kwietnia 1809 r. urodził się bankier i przemysłowiec Antoni Edward baron Fraenkel. Był synem Samuela Leopolda Antoniego i Atalii Teresy Józefiny Zbytkower. Dom Bankowy Fraenkla był jednym z największych w Królestwie Polskim

i cieszył się doskonałą renomą w Europie. Bankier, oprócz warszawskiej, posiadał wspaniałą rezydencję w Paryżu przy Champs-Elysees.

Jest coś, co łączy owe barwne postaci. Wszyscy trzej byli obcokrajowcami. Przybyszami z Europy, którzy osiedli tu w kraju nad Wisłą, poszukując nowych dróg dla kariery zawodowej. Jest też coś, co dzieli, co powoduje, że mówi się o pierwszej i o drugiej fali antreprenierów i bankierów. Dwaj pierwsi Piotrowie przybyli nad Wisłę już jako kupcy i przedsiębiorcy. Przynieśli tu swoje kapitały, które znakomicie pomnożyli, tak dla dobra swego, jak i Rzeczypospolitej. Druga fala to była już inna kategoria ludzi czynu. Po trzecim rozbiore, gdy owa pierwsza fala odpłynęła, zaczęli pojawiać się w prowincjonalnej stolicy Prus Południowo-Wschodnich niemieccy i żydowscy rzemieślnicy i dostawcy dla wojska. Oni to właśnie, szukając swojego miejsca na tym też padole, stworzyli kolejną, drugą falę, która przyniosła nowe pokolenie bankowców, przemysłowców, kupców, którzy już na całe pokolenia wrosli w lokalną społeczność.

Jest jeszcze jedna rzecz, która łączy obie fale, ale odnosi się tym razem do nas samych, którzy pochodzą stąd. Pomiędzy kwietniem roku 1797 i kwietniem 1809 dokonał się w Europie niebawmy przełom społeczny, mentalny, gospodarczy, pokoleniowy. Nie chodzi o to, że z mapy Europy znikło bezpowrotnie ogromne państwo, a dowodzone przez pewnego korsykańskiego oficera artylerii pułki francuskie wkraczały do Italii, burząc stare feudalne struktury. Nad Wisłą w tym czasie zniknęła, roztopiała się w ciepłej szlachetczyźnie ostatnia szansa przewrotu społecznego, w którym mieszczaństwo, podobnie jak stało się to nad Sekwaną, mogło poprowadzić rewolucję mieszczańską, kapitalistyczną, liberalną, nowoczesną. Nic takiego się nie stało. Stan mieszczański: bogaty, światowy, wykształcony mógł tworzyć, burząc tę całą szlachetczyznę z jej dworkowym urokiem, karabelą, mocimpaiństwem, folwarczkami, jarmarkami, kredensami, prawami spisany i trzymany skrzętnie w skrzyniach. Mógł zrobić to Fergusson i Blank i Fraenkel, ale nie zrobili! Bo byli obcy, nie stąd, bez żadnych papierów. „Stąd” byli mieszczaństwo paryscy, którzy prawa naturalne sami sobie ustanowili, nikogo nie pytając o zdanie. Wygnali „do frankońskiego lasu” wyelegantowanych herbowych, a cechy rzemiosł różnych rozpędzili na cztery wiatry. Ale to byli swoi. Obcym to nie mogło się udać. Obcym, czyli Tepperom, Blankom i pozostałym antreprenierom pozostawało wtapiać się w otoczenie, stawać się „swoimi” przez chrzest, kupowanie herbów, majątków, budowanie pałaców, życie ponad stan. Pierwsza i druga fala miała tylko pieniądze, nie miała władzy sprawczej, burzycielskiej, stawiającej na nowego człowieka, do którego mógłby władca powiedzieć „bogać się”.

PRENUMERATA 2010

Miesięcznik Finansowy BANK

To profesjonalny magazyn środowiska bankowego, istniejący już 18 lat. Porusza zasadnicze problemy rynku finansowego w Polsce. Przeznaczony dla menedżerów banków, towarzystw ubezpieczeniowych, funduszy inwestycyjnych, firm leasingowych, ekspertów finansowych i gospodarczych oraz wykładowców i studentów uczelni ekonomicznych.

Cena za 1
prenumeratę
(wersja papierowa)

204 zł

Cena za 1
prenumeratę
(wersja elektroniczna)

96 zł

Cena za 1 prenumeratę
(wersja papierowa
i elektroniczna)

250 zł

Nowoczesny Bank Spółdzielczy (NBS)

Jedno z najlepszych i najlepiej odbieranych pism środowiska bankowości spółdzielczej. Od 2002 roku pomaga w unowocześnianiu tego sektora i kształceniu jego kadry. Organizuje profesjonalne dyskusje poświęcone najważniejszym problemom nurtującym to środowisko.

Cena za 1
prenumeratę
(wersja papierowa)

204 zł

Cena za 1
prenumeratę
(wersja elektroniczna)

96 zł

Cena za 1 prenumeratę
(wersja papierowa
i elektroniczna)

250 zł

OFERTA SPECJALNA: BANK+NBS+EDS+FN+KF

+

+

+

+

Cena za 1 prenumeratę
(wersja papierowa)

330 zł

Cena za 1 prenumeratę
(wersja elektroniczna)

250 zł

Cena za 1 prenumeratę
(wersja papierowa i elektroniczna)

420 zł

Zamawiam prenumeratę roczną na 2010 r.

Wydawnictwo
Centrum Prawa Bankowego i Informacji
www.wydawnictwocpb.pl

Tytuł	Cena za 1 prenumeratę (wersja papierowa)	Liczba zamówionych prenumerat	Cena za 1 prenumeratę (wersja elektroniczna)	Liczba zamówionych prenumerat	Cena za 1 prenumeratę (wersja papierowa i elektroniczna)	Liczba zamówionych prenumerat
„Miesięcznik Finansowy BANK”	204,00 zł	_____	96,00 zł	_____	250,00 zł	_____
Miesięcznik „Nowoczesny Bank Spółdzielczy”	204,00 zł	_____	96,00 zł	_____	250,00 zł	_____
Kwartalnik „Finansowanie Nieruchomości”	190,00 zł	_____	100,00 zł	_____	250,00 zł	_____
Kwartalnik „Europejski Doradca Samorządowy”	80,00 zł	_____	50,00 zł	_____	120,00 zł	_____
Kwartalnik „Kurier Finansowy”	20,00 zł	_____	-----	_____	-----	_____
OFERTA SPECJALNA! (BANK, NBS, EDS, FN, KF)	330,00 zł	_____	250,00 zł	_____	420,00 zł	_____

Rabat za zamówione prenumeraty: **2 - 10%, 3 - 20%, 4 - 30%, 5 i więcej - 40%**

Suma zamówienia: _____ zł

Zobowiązuję się do uregulowania należności w ciągu 7 dni od daty otrzymania faktury proforma.

Suma zamówienia po rabacie: _____ zł

DANE PRENUMERATORA

Nazwa firmy (nazwisko i imię) _____

adres _____, tel. _____

e-mail: _____ NIP _____

Upoważniam Centrum Prawa Bankowego i Informacji Sp. z o.o. do wystawienia faktury VAT bez mojego podpisu; wyrażam zgodę na zamieszczenie danych w bazie adresowej w celach marketingowych.

Proszę o przydzielenie hasła i loginu uprawniającego do korzystania z elektronicznego archiwum i przesłanie go na adres e-mailowy: _____

Oświadczam, że powyższy dostęp elektroniczny będzie wykorzystywany wyłącznie przez Panią/Pana:

Podpis prenumeratora (pieczętka firmy)

Aby złożyć zamówienie, wystarczy wypełnić poniższy druk i przesłać go faksem na numer: 22 696 64 90 lub pocztą na adres:
Centrum Prawa Bankowego i Informacji Sp. z o.o., ul. Solec 101 lok. 5, 00-382 Warszawa (z dopiskiem „wydawnictwo”)